

En statlig myndighets personalansvarsnämnd beslutade om en disciplinpåföljd enligt lagen om offentlig anställning. Därefter väckte arbetstagarorganisationen, som inte är bunden av kollektivavtal i förhållande till staten, för sin medlem talan i Arbetsdomstolen och yrkade att disciplinpåföljden skulle undanröjas. Staten invände i svaromål att tvisteförhandling enligt 4 kap. 7 § arbetstvistlagen inte hade ägt rum. Först därefter påkallade arbetstagarorganisationen förhandling enligt 10 § medbestämmandelagen om den meddelade disciplinpåföljden och begärde vilandeförklaring av målet.

Arbetsdomstolen har funnit att det även i ett mål om disciplinpåföljd ankommer på parterna att förhandla om tvistefrågan enligt 4 kap. 7 § arbetstvistlagen. Samtidigt är fristen om tre veckor från delfäendet av beslutet om disciplinpåföljd för talans väckande i 39 § lagen om offentlig anställning absolut. I en situation där talan väcks inom tidsfristen, men parternas förhandling ännu inte är avslutad, är det därför befogat att tillämpa ett sådant undantag från huvudregeln, att förhandlingsskyldigheten ska vara uppfylld redan när talan väcks, som innebär att domstolen på begäran vilandeförklarar målet i väntan på att förhandling om disciplinpåföljden är slutförd.

Eftersom statens invändning om bristande förhandling i det aktuella fallet framfördes innan arbetstagarorganisationen påkallade förhandling, har Arbetsdomstolen dock funnit att föreningens talan ska avvisas enligt 4 kap. 7 § arbetstvistlagen.

ARBETSDOMSTOLEN

BESLUT

AD 2026 nr 59

2026-09-03

Mål nr A 188-25

Stockholm

KÄRANDE

Samhällsbyggarnas Fackförening, c/o Wilhelm Geier, Vackra Birgers

Väg 61, 756 50 Uppsala

Ombud: Wilhelm Geier, samma adress

SVARANDE

Staten genom Lantmäteriet, Lantmäterigatan 2 C, 802 64 Gävle

Ombud: t.f. chefsjuristen Parisa Maleki Nordin, adress som ovan och bitr.

chefsjuristen Carl Durling, Arbetsgivarverket, Mäster Samuelsgatan 60,

111 21 Stockholm

SAKEN

Disciplinpåföljd; nu fråga om avvisning

Bakgrund och yrkanden m.m.

AS är medlem i Samhällsbyggarnas Fackförening (föreningen) och var fram till och med den 19 februari 2026 anställd som förrättningslantmätare hos Lantmäteriet på kontoret i Stockholm. Mellan parterna gäller inte kollektivavtal. AS:s anställning omfattades dock av kollektivavtal som staten är bunden av.

Genom Lantmäteriets personalansvarsnämnds beslut den 18 september 2025 tilldelades AS enligt 14 och 15 §§ lagen om offentlig anställning en disciplinär åtgärd i form av varning.

Föreningen ansökte den 3 november 2025 om stämning mot staten och yrkade att Lantmäteriets beslut ska undanröjas.

Staten har i svaromål den 19 december 2025 i första hand yrkat att domstolen ska avvisa käromålet, eftersom förhandlingskravet enligt 4 kap. 7 § arbetstvistlagen inte är uppfyllt.

I ett e-postmeddelande den 7 januari 2026 lämnade föreningen en förhandlingsframställning enligt 10 § medbestämmandelagen till staten.

Föreningen har därefter bestritt statens yrkande om avvisning och yrkat att Arbetsdomstolen ska vilandeförklara målet i väntan på avslutad förhandling.

Båda parterna har begärt ersättning för sin rättegångskostnad.

Parternas talan

Föreningen

Statens avvisningsyrkande ska avslås. AS tog del av beslutet om disciplinåtgärd den 13 oktober 2025. Föreningen har därmed väckt talan om undanröjande av disciplinåtgärden inom lagstadgad frist. Förhandling enligt medbestämmandelagen har också påkallats av föreningen. Det finns inte någon lagstadgad frist för när förhandling enligt medbestämmandelagen mellan föreningen och Lantmäteriet i denna sak senast skulle ha begärts av föreningen. Bestämmelsen i 4 kap. 7 § arbetstvistlagen innebär inte att domstolen måste avvisa föreningens talan innan tvisteförhandling om beslutet om disciplinåtgärd har hunnit äga rum. Bestämmelsen innebär inte heller att förhandling enligt 10 § medbestämmandelagen skulle ha begärts senast vid den tidpunkt då staten kom in med svaromål. I huvudavtalet, som föreningen inte är part i, finns en generell inskränkning om att förhandling enligt medbestämmandelagen måste ha påkallats inom fyra månader från den tidpunkt omständigheten blev känd för parten. Krav på undanröjande av beslutad disciplinåtgärd enligt 39 § lagen om offentlig anställning är inte privaträttsligt. Att tillämpa en kortare frist för när föreningen skulle ha påkallat

förhandling, än vad staten tillämpar i förhållande till arbetstagarorganisationer som är parter i huvudavtalet, vore direkt oförenligt med det allmänna objektivitetskravet för rättskipning i 1 kap. 9 § regeringsformen. Parternas förhandling avslutades den 13 mars 2026 och domstolen hade då inte prövat statens yrkande om avvisning eller föreningens yrkande om att vilandeförklara målet i väntan på avslutad förhandling. Det kan då inte finnas något hinder enligt 4 kap. 7 § arbetstvistlagen mot att domstolen prövar föreningens i tid väckta talan om undanröjande av beslutet om disciplinåtgärd enligt lagen om offentlig anställning. Förhandlingen är både genomförd och avslutad och förhandlingskravet är numera uppfyllt. Tidpunkten för när en förhandling senast måste ha påkallats regleras inte i arbetstvistlagen. Det var först i yttrande den 6 mars 2026 som staten gjorde gällande att föreningen underlåtit att påkalla förhandling i tid. Syftet med förhandlingskravet i 4 kap. 7 § arbetstvistlagen är att parterna ska förhandla saken innan domstolen prövar tvisten. När det gäller privaträttsliga anspråk, som t.ex. skadestånd för brott mot anställningsskyddslagen, saknar arbetstagarorganisationen anledning att väcka talan mot arbetsgivaren innan förhandling i saken är avslutad. I sådana mål är det rimligt att uppställa krav på avslutad förhandling innan talan väcks. I detta fall avser saken dock den indispositiva frågan om undanröjande av disciplinpåföljd. I sådana mål är talefristen i lagen om offentlig anställning frikopplad från eventuell förhandling i frågan. Det vore därmed orimligt att uppställa samma krav på avslutad förhandling innan talan väcks i detta mål som gäller en offentlighetsrättslig sanktion enligt lagen om offentlig anställning. Eftersom domstolen har att självständigt avgöra den överklagade frågan om beslutet om disciplinåtgärd, ankommer det inte på parterna att ”förhandla” om domstolens avgörande i saken på samma sätt som i en vanlig arbetstvist, som t.ex. Arbetsdomstolens avgörande AD 1998 nr 153, som avsåg ett mål där förlikning om saken är tillåten.

Staten

Föreningens talan ska avvisas. Mål om tillämpning av lagen om offentlig anställning ska handläggas enligt arbetstvistlagen (37 § lagen om offentlig anställning). Av 4 kap. 7 § arbetstvistlagen framgår att talan inte får upptas

till prövning av Arbetsdomstolen om inte tvisteförhandling har ägt rum. Det gäller även mål som avser lagen om offentlig anställning. Det föreningen anfört om privaträttsliga anspråk saknar därför betydelse. Det står dessutom parterna fritt att förlikas i tvister om disciplinpåföljd. Kravet i 4 kap. 7 § arbetstvistlagen, att förhandlingen ägt rum, innebär att förhandlingen ska vara avslutad när talan väcks. Föreningen väckte talan i början av november 2025. I svaromålet framställde staten yrkandet om avvisning med hänvisning till att förhandlingskravet inte var uppfyllt. Motparten hade vid denna tidpunkt inte ens påkallat förhandling. Först efter att motparten tagit del av svaromålet påkallades den 7 januari 2026 förhandling. I enlighet med Arbetsdomstolens praxis i t.ex. AD 1998 nr 153 ska föreningens talan därför avvisas. Det är inte riktigt att tvisteförhandlingen är avslutad.

Skäl för beslutet

Skäl

Frågan om avvisning

Rättsliga utgångspunkter

Av 14 § första stycket lagen om offentlig anställning följer att en arbetstagar, som uppsåtligt eller av oaktsamhet åsidosätter sina skyldigheter i anställningen, får meddelas disciplinpåföljd för tjänsteförseelse. Disciplinpåföljder är varning och löneavdrag (15 § lagen om offentlig anställning). Den som vill söka ändring i ett beslut enligt 14 § ska väcka talan inom tre veckor från den dag han fick del av beslutet (39 § lagen om offentlig anställning). Bestämmelsen i 39 § lagen om offentlig anställning är tvingande. Det finns därför inte någon möjlighet att i kollektivavtal eller på annat sätt avvika från den lagstadgade tidsfristen (se Pfeifer, Lagen om offentlig anställning – En kommentar [18 mars 2019, Version 1, JUNO], kommentaren till 39 §). I rättsfallet AD 2026 nr 18 har Arbetsdomstolen konstaterat att ett mål om disciplinpåföljd inte är något dispositivt tvistemål, eftersom en domstol som prövar frågan om disciplinpåföljden är skyldig att självständigt avgöra om

den anställde har åsidosatt sina skyldigheter i anställningen på ett sätt som motiverar en disciplinpåföljd.

Mål om tillämpningen av lagen om offentlig anställning ska dock enligt 37 § samma lag handläggas enligt arbetstvistlagen. Enligt 4 kap. 7 § första stycket arbetstvistlagen får talan inte tas upp till prövning av Arbetsdomstolen förrän förhandling, som kan påkallas enligt medbestämmandelagen eller som anges i kollektivavtal, har ägt rum rörande tvistefrågan. Det finns inte någon bestämmelse i lagen om offentlig anställning eller arbetstvistlagen som innebär att tvister om disciplinåtgärd enligt lagen om offentlig anställning faller utanför förhandlingsskyldigheten i 4 kap. 7 § arbetstvistlagen.

Som huvudregel gäller, som framgår av förarbetena till arbetstvistlagen (prop. 1974:77 s. 174 f.), att förhandlingskravet ska vara uppfyllt *innan* talan får väckas. Förhandlingarna måste alltså vara avslutade innan part ansöker om stämning vid Arbetsdomstolen och det är inte tillräckligt att de avslutas först innan dom meddelas i målet.

Det processhinder som gäller om förhandlingskravet inte är uppfyllt är dock dispositivt och behandlas därför endast efter invändning av part. Från rättegångshinder av detta slag bortses också om invändning därom gjorts för sent. Arbetsdomstolen har därvid konstaterat att avvísning inte ska ske för det fall att förhandlingskravet inte är uppfyllt vid talans väckande men blir uppfyllt innan invändning om bristande förhandling görs (se AD 1990 nr 52 och 1998 nr 153 och däri gjorda hänvisningar).

Tvisteförhandlingarna har flera syften än att parterna ska försöka komma överens. Genom tvisteförhandlingarna får parterna t.ex. möjlighet att precisera och förbereda tvisten innan den blir föremål för domstolens prövning.

En arbetstagarorganisation, som vill föra talan om undanröjande av disciplinpåföljd enligt lagen om offentlig anställning, måste alltså väcka talan inom tre veckor från det att arbetstagaren fick del av beslutet om sådan åtgärd, men även påkalla tvisteförhandling för att uppfylla förhandlingskravet i 4 kap. 7 § arbetstvistlagen. Om arbetstagarorganisationen enbart påkallar

förhandling, och väcker talan först efter att förhandlingen är avslutad, kan talan efter yrkande av motparten komma att ogillas på grund av preskription, om den väcks senare än tre veckor efter att beslutet om disciplinpåföljd delgavs.

I praktiken tar en tvisteförhandling dock ofta mer än tre veckor i anspråk, vilket innebär att fristen för talans väckande i lagen om offentlig anställning, och förhandlingskravet i 4 kap. 7 § arbetstvistlagen, inte alltid korresponderar. En prövning i Arbetsdomstolen av talan om undanröjande av disciplinpåföljd riskerar således att bli omöjlig att få till stånd, eftersom den antingen väcks för sent i förhållande till tidsfristen i 39 § lagen om offentlig anställning, eller inte uppfyller förhandlingskravet i 4 kap. 7 § arbetstvistlagen, eftersom förhandlingarna inte hunnit avslutas när talan väcks. I en situation där talan väcks inom den tidsfrist som följer av 39 § lagen om offentlig anställning, men parternas förhandling ännu inte är avslutad, är det därför befogat att tillämpa ett sådant undantag från huvudregeln att förhandlingsskyldigheten ska vara uppfylld vid talans väckande som, i likhet med vad som gäller när domstolen beslutar om intermistiskt förordnande, innebär att domstolen vilandeförklarar målet i väntan på att förhandling rörande tvistefrågan är slutförd (en sådan lösning har rekommenderats i den juridiska litteraturen, se Pfeifer, a.a., kommentaren till 39 §, där författaren erfar att det är så det även hanterats i praktiken, och Per-Olof Persson och Carolina Öhrn, Arbetsrättsliga förhandlingar – En handbok, andra upplagan 2026, avsnitt 7.7.6). En förutsättning är, som nämnts, att förhandling har påkallats innan motparten har hunnit framställa ett yrkande om avvisning på grund av att förhandlingskravet inte är uppfyllt (se AD 1998 nr 153 och AD 1990 nr 52). Det innebär i praktiken att arbetstagarorganisationen redan i ansökan om stämning anger att förhandling har påkallats och begär vilandeförklaring. Vilandeförklaras målet, kommer domstolen inte att stämma staten förrän förhandlingarna är slutförda.

Bedömningen i detta fall

Mellan parterna gäller inte kollektivavtal. Den förhandlingsordning som följer av huvudavtalet för staten gäller därmed inte i förhållande till föreningen. Det går därmed inte att tillämpa huvudavtalets bestämmelser om t.ex. tidsfrist för påkallande av förhandling i detta mål.

Föreningen har gjort gällande att det i ett mål om undanröjande av disciplinpåföljd inte ankommer på parterna att förhandla om tvistefrågan enligt 4 kap. 7 § arbetstvistlagen på samma sätt som i en dispositiv arbetstvist. Som framgår under närmast föregående rubrik är det inte så. Förhandlingen förbereder i vart fall tvisten inför en domstolsprövning.

I målet är ostridigt att förhandlingskravet inte var uppfyllt då föreningen lämnade in sin stämningsansökan den 3 november 2025. Staten har, i svaromålet, som inkom till Arbetsdomstolen den 19 december 2025, yrkat avvisning av föreningens talan under åberopade av att förhandling rörande tvistefrågan inte ägt rum. Föreningen har först därefter, den 7 januari 2026, begärt förhandling enligt 10 § medbestämmandelagen om den meddelade disciplinpåföljden och vilandeförklaring av målet. Invändningen om bristande förhandling har således framförts innan förhandling ens hade påkallats och förhandlingskravet hade kunnat bli uppfyllt. Mot denna bakgrund finner Arbetsdomstolen att föreningens talan ska avvisas enligt 4 kap. 7 § arbetstvistlagen.

Rättegångskostnader

Staten har begärt ersättning för rättegångskostnad med 16 800 kr för sex timmars ombudsarvode. Föreningen har, som Arbetsdomstolen uppfattar dess talan, bestritt förbundets kostnadsyrkande samt gjort gällande att, om domstolen bifaller statens talan, har rättsläget ändrats på ett sätt som knappast kunde vara förutsägbart för föreningen. Föreningen har därför anfört att det vid en sådan utgång är skäligt att vardera parten står sin egen rättegångskostnad.

Staten har bestritt bifall till föreningens yrkande.

Föreningens talan har avvisats och inte prövats i sak. Därför är bestämmelsen om s.k. kvittning av rättegångskostnaderna i 5 kap. 2 § första stycket arbetstvistlagen inte tillämplig (AD 1995 nr 131). När det gäller frågan om rättegångskostnadernas fördelning finner Arbetsdomstolen, trots det föreningen anført, inte att det finns anledning att frånga huvudregeln i 18 kap. 1 och 5 §§ rättegångsbalken om att föreningen, som fått sin talan avvisad, ska ersätta statens rättegångskostnad. Det belopp som staten begärt ersättning för är, mot bakgrund av bl.a. den skriftväxling som förekommit i målet, skälig.

Slut

1. Arbetsdomstolen avvisar Samhällsbyggarnas Fackförenings talan.
2. Samhällsbyggarnas Fackförening ska ersätta statens rättegångskostnad med 16 800 kr för ombudsarvode.

Ledamöter: Karin Renman, Sören Öman och Jenny Linde. Enhälligt.

Rättssekreterare: Jenny Linde